

Počas výskumu (r. 2009 pri výstavbe obchvatu Topolčian v smere na Krušovce) sa objavila strieborná minca z konca 12. stor. Po jej vyčistení sa ukázalo, že sa jedná o vzácnu razbu – **uhorský denár kráľa Bela III.** (typu H 71). Minca je veľmi dobre zachovalá. Je viac ako isté, že sa jedná o prvý nález takéhoto typu arpádovských mincí zo Slovenska. Na averze denáru je v štíte dvojkríž, okolo je opis BELA REX. Na reverze je v strede rozeta a okolo nej pás vytvorený zo štyroch hviezd a štyroch krúžkov. Minca má 12 mm, váži 0,213 g. Bol publikovaný názor {J. NOVÁK (1972, 21)}, že podobný typ denáru Bela III., označovaný ako H 69, kde je taktiež štít s dvojkrížom a na druhej strane asi kráľovský trón, možno datovať k roku 1190. Preto by mal byť aj denár toho istého panovníka, typu H 71, datovaný k rovnakému roku. Prečo tento kráľ nechal vyraziť v tom istom čase dva typy mincí s rovnakým averzom, ale rôznym reverzom nie je známe. Nie je to však u stredovekých panovníkov 12.-13. stor. vôbec neobvyklé. Napr. z čias Ondreja II. sú známe denáre, na ktorých sa objavujú viaceré kombinácie tých istých, alebo veľmi podobných námetov (prezentácia osoby panovníka, jeho sídla, kráľovských symbolov, cirkevných chrámov). Zdá sa, že denár H 71 sa razil dlhšiu dobu...

Denár z Krušoviec je dôležitý z viacerých dôvodov: 1. je prvým nálezom takýchto mincí u nás; 2. naznačuje obeh denárov H 71 aj na Slovensku, resp. aspoň v okolí Topolčian; 3. je to jeden z najstarších dokladov o osídlení tohto regiónu v stredoveku; 4. datuje zistenú nálezovú situáciu; 5. možno naznačuje existenciu zaniknutej stredovekej osady; 6. v rámci celouhorskeho mincovníctva rozširuje naše poznatky o tomto type mincí.

Výnimočný nález denáru Bela III. z výskumu v Topolčanoch - Krušovská cesta
Gerta Březinová – Ján Hunka